

27. ledna 2022

DOPORUČENÍ PRO EFEKTIVNÍ DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE V DOBĚ KARANTÉNY

V souvislosti s nárůstem karantén v předškolním vzdělávání v důsledku vývoje pandemie nemoci covid-19 a vzhledem k tomu, že v následujícím období se karanténa pravděpodobně dotkne i mnoha dalších mateřských škol, připravila Česká školní inspekce na základě zkušeností mateřských škol s realizací distančního vzdělávání **jednoduchý přehled**, který může školám pomoci distanční vzdělávání předškolních dětí v průběhu karantény úspěšně zvládnout. Doporučení směřují ke vzdělávání dětí napříč předškolním vzděláváním, s důrazem na vzdělávání dětí v posledním roce předškolního vzdělávání, který je povinný.

Porovnejte si svoji situaci s optimálním stavem a prioritně se věnujte oblastem, které nemáte dostatečně nastaveny.

- Vedení mateřské školy podporuje pedagogy, kteří zajišťují vzdělávání dětí v době karantény.**
Distanční vzdělávání je vedením školy organizačně i metodicky koordinováno. Pedagogové mají potřebná zařízení, se kterých mohou komunikovat mezi sebou, s vedením školy, s rodiči i s dětmi. Učitelé mají zajištěno připojení ke zvolené jednotné komunikační platformě. Přístupové údaje a hesla jsou aktuální. Všichni vědí, na koho se obrátit pro případnou technickou podporu a pomoc.
- Mateřská škola prostřednictvím různých cest udržuje intenzivní kontakt s rodiči dětí.**
Způsob poskytování vzdělávání na dálku se mateřská škola snaží nastavit tak, aby vytvořovala většině rodičů a aby zohledňovala materiálně-technické vybavení v rodinách. Využívá jednotnou komunikační platformu, se kterou umí všichni uživatelé zacházet. U rodin s nedostatečným ICT vybavením volí mateřská škola takové způsoby komunikace, které umožní distanční způsob vzdělávání i dětem z těchto rodin (např. telefonický kontakt, e-mail, předávání školky v listinné formě, ve specifických případech osobní konzultace apod.). Škola respektuje v primárně míře potřebu časové flexibility v rodinách.
- Mateřská škola využívá vhodné komunikační prostředí.**
Mateřská škola se snaží rovnoměrně využívat různé způsoby distančního vzdělávání. Při asynchronním off-line vzdělávání není zapotřebí připojení na internet a práce s digitálními technologiemi. Děti při školce zadane učitelem, může jít o výjavné činnosti, didaktické hry, pracovní listy, experimentování, pohybové aktivity apod. Zadávaní školka probíhá písemně, telefonicky, ve specifických případech i osobně. Synchronní on-line setkání, kdy učitel je propojen s dětmi ve stejném čase, zejména pro udržení sociálního kontaktu a motivace, jsou realizována přibližně 2x týdně a netrvají déle než 30 minut. Komunikace ze strany mateřské školy je podporující, vstřícná i motivující k udržení kontaktu a zájmu dětí i rodičů o vzdělávací aktivity.
- Mateřská škola se snaží o přímý kontakt s dětmi a o propojování dětí navzájem.**
Distanční vzdělávání je založeno na komunikaci učitele a rodičů doplněné o občasný přímý kontakt učitele s dítětem a mezi dětmi navzájem. Formou skupinových hovorů s celou třídou nebo v malých skupinkách v počtu tři až pěti dětí škola přispívá k sociálnímu kontaktu dětí a k podpoře vztahových vztahů. Pokud je to vhodné, je podporována i metodicky řízená práce v on-line prostředí v menších skupinách rodičů a dětí. Děti a rodiče mohou sami navrhovat témata, kterým by se chtěli věnovat. Děti spolu s rodiči při ukolky a vzájemně si sdělují své zjištění a výsledky své práce. Učitelé vnímají well-being jednotlivých dětí a monitorují případné ohrožení dítěte. V případě potřeby je škola připravena ve spolupráci s rodinou vyhledat příslušné odborníky (pedagogicko-psychologickou poradnu, OSPOD apod.).
- Mateřská škola nabízí rodičům konzultace a podporu při vzdělávání.**
Rodiny nepřetěžujeme, ale spíše je metodicky vedeme k zapojení dětí do běžných činností. Vzdělávací nabídka je spjena s činnostmi, které doma dospělí běžně vykonávají a při nichž se dítě naučí samostatnosti a získá praktické dovednosti (např. pomoc při vaření, stolování, uklízení, práce na zahradě apod.). Vzdělávání není zaměřeno pouze na kognitivní oblast, ale zahrnuje také aktivity jako je tvoření, experimentování, výtvarná práce, čtení, povídky, didaktické hry, pohybové činnosti, společný poslech hudby apod. Škola nabízí pomocky pro vzdělávání, pokud je rodiče nemají a pokud jsou pro vzdělávání dítěte potřeba.
- Mateřská škola poskytuje individualizované podněty k rozvoji jednotlivých dětí.**
Způsob poskytování vzdělávání je přizpůsoben podmínkám, které děti pro vzdělávání potřebují. Škola nabízí individualizované podněty, které vycházejí z hodnocení individuálních vzdělávacích potřeb dětí. Rodiče a děti dostávají k aktivitám, které rozvíjejí, potřebné materiální prostředky.
- Zvýšenou pozornost věnuje škole.**

Kvalita vzdělávání v České republice

Výroční zpráva

2020
2021

ČŠI Česká školní inspekce

PRO EFEKTIVNÍ DISTANČNÍ VÝUKU V DOBĚ KARANTÉNY DESA TĚR

Od nástupu pandemie covid-19 Česká školní inspekce sledovala a vyhodnocovala realizaci distančního vzdělávání a nabízela **užitečnost a efektivitu** konkrétní doporučení. V letošním školním roce Česká školní inspekce sleduje a hodnotí dopady na přípravu a organizaci vzdělávání, na práci učitelů i na samotné vzdělávání žáků přímo ve školách. I když je vzdělávání realizováno v režimu distančního vzdělávání, na základě zkušeností, které školy v průběhu realizace karantény bude postupně dotýkat mnoha škol, připravila Česká školní inspekce na základě zkušeností, které školy v průběhu realizace karantény získaly a které Česká školní inspekce utřídila a zobecnila, **jednoduchý přehled**, který může školám pomoci stanovit priority pro úspěšné zvládnutí distanční výuky v době karantény.

Porovnejte si svoji situaci s optimálním stavem a prioritně se věnujte oblastem, které nemáte dostatečně nastaveny.

- Při realizaci distanční výuky klademe ještě větší důraz na řídící a koordináční roli vedení školy.**
Vedení školy je s pedagogy v kontaktu prostřednictvím dohodnutých a ověřených komunikačních nástrojů, učitelé vědí, na koho se obrátit, a vedení školy se máji obrátit, a vedení školy ví o svých učitelích. Komunikace s učiteli neprobíhá jen formou psaných zpráv, ale je pokud možno přímá, optimálně osobní nebo videokonferenční.
- Při distanční výuce posílujeme roli týmu pedagogů a jejich vzájemnou podporu i koordinaci, včetně důrazu na zásadní roli řídících učitelů.**
Učitelé jsou vzájemně propojeni a dohodnutými a ověřenými způsoby, které jim umožňují vzájemnou podporu i koordinaci, včetně důrazu na zásadní roli řídících učitelů.
- Škola využívá jednotnou komunikační platformu, se kterou umí všichni uživatelé zacházet.**
Učitelé i žáci mají potřebná zařízení, se kterých se mohou připojovat ke zvolené komunikační platformě. Přístupové údaje a hesla jsou aktuální. Všichni vědí, jak postupovat při nefunkčnosti přístupových údajů, obnově hesla apod. Všichni vědí, na koho se obrátit pro technickou podporu a pomoc.
- Pro případ přechodu na distanční výuku je škola připravena vydat a sdílet jasné rozvrh synchronní a asynchronní distanční výuky.**
Učitelé i žáci (i rodiče) mají k dispozici rozvrh synchronní a asynchronní distanční výuky, termíny odezvědní prací, dohodnutý systém podpory při potížích s připojením apod.
- Při distanční výuce jsou učitelé pro své žáky vidět a slyšet.**
Učitel má při distanční výuce zapnutou videokameru a mikrofón, učitelé jsou vidět a slyšet.
- Učitelé využívají...**

| Úvodní slovo ústředního školního inspektora

Vážené dámy,
vážení pánové,

celý uplynulý školní rok 2020/2021 byl velmi významně poznamenán opatřeními navázanými na řešení pandemie nemoci covid-19. Ta se silně dotkla také škol a školských zařízení, školy musely po většinu roku vyučovat distančně a školská zařízení vykonávala pouze omezený provoz. Zvláštním případem byly mateřské školy, které i v náročném pandemickém období vzdělávaly v prezenčním režimu, a byly tak spolu se zdravotníky a dalšími vybranými profesemi v té pověstné první linii.

Po celý školní rok se Česká školní inspekce systematicky věnovala zejména sledování a vyhodnocování realizace distančního vzdělávání a realizovala řadu činností směřujících k podpoře škol.

Hlavním cílem každé aktivity České školní inspekce v tomto náročném období bylo především vysledovat pozitivní a inspirativní přístupy škol v různých problematikách souvisejících s distanční výukou, v případě potřeby školám metodicky pomáhat, diskutovat s nimi vhodné cesty k po-

skytování udržitelného distančního vzdělávání a také připravovat náměty a doporučení pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pro nastavení využitelné centrální podpory směrem ke školám.

Již v prvních měsících školního roku nabídla Česká školní inspekce všem školám možnost konzultací v tématech souvisejících s distančním vzděláváním s cílem pomoci jim řešit obtíže, s nimiž se v rámci distančního vzdělávání setkávaly.

O tyto metodické konzultace projeví zájem stovky škol, se kterými Česká školní inspekce na základě dohody a přání ředitele školy telefonicky, prostřednictvím videohovorů nebo i formou prezenčních návštěv diskutovala otázky související zejména s přípravou a organizací distančního vzdělávání, se zaměřením distanční výuky a s formami distančního vzdělávání, s obsahovými prioritami distanční výuky, s distančním vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s hodnocením a poskytováním zpětné vazby či komunikací s žáky a jejich rodiči.

Vedle toho Česká školní inspekce nabídla žákům připravujícím se na přijímací zkoušky na střední školy a na maturitu podporu formou poradenství elektronické verze testů, které byly v minulých letech při přijímacích zkouškách a maturitních zkouškách použity, do inspekčního systému elektronického testování InspIS SET, který v režimu tzv. domácího vzdělávání mohli žáci zdarma a komfortně využívat. Počty stažených a vyhodnocených testů se pohybovaly v řádu mnoha desítek tisíc, což svědčí o tom, že tuto formu podpory žáci přivítali. Současně

Česká školní inspekce do testovací aplikace pořídila také mnoho testů v rámci realizace vzdělávacího programu UčíTelka, který byl zejména v předcházejícím školním roce 2019/2020 při vzdělávání na dálku zásadní pomocí.

Smyslem práce České školní inspekce je poskytovat jak školám a školským zařízením, tak i státu a všem dalším aktérům vstupujícím z různých pozic do počátečního vzdělávání, komplexní, obsahově bohatou a kvalitativně silnou zpětnou vazbu o kvalitě a efektivitě vzdělávání a současně i nabízet konkrétní náměty a doporučení směřující k průběžnému zvyšování kvality vzdělávání.

Rovněž za školní rok 2020/2021 nabízíme velké množství důležitých zjištění, závěrů a doporučení, s nimiž je možné při poskytování jedné z nejdůležitějších veřejných služeb, kterou vzdělávání nepochybně je, pracovat.

Komplexní výpověď o kvalitě a efektivitě vzdělávání a vzdělávací soustavy v České republice v podobě [výroční zprávy České školní inspekce za školní rok 2020/2021](#) naleznete na našich webových stránkách www.csicr.cz.

Dobrý rok 2022 a hodně zdraví přeje

Mgr. Tomáš Zatloukal, MBA, LL.M., MSc.

Počty akcí 2020–2021 **prezenční**

MŠ 327

2 587 hospitací
309 komplexních inspekčních činností
16 inspekčních činností na žádost
2 kontroly

ZŠ 104

2 370 hospitací
77 komplexních inspekčních činností
17 inspekčních činností na žádost
10 kontrol

SŠ 25

418 hospitací
12 komplexních inspekčních činností
8 inspekčních činností na žádost
5 kontrol

VOŠ 2

24 hospitací
2 inspekční činnosti na žádost

ZUŠ 5

75 hospitací
4 komplexní inspekční činnosti
1 inspekční činnost na žádost

**ZAŘÍZENÍ
PRO ZÁJMOVÉ
VZDĚLÁVÁNÍ 93**

243 hospitací
73 komplexních inspekčních činností
20 inspekčních činností na žádost

**ZAŘÍZENÍ
PRO VÝKON
ÚSTAVNÍ NEBO
OCHRANNÉ VÝCHOVY 41**

372 hospitací
41 komplexních inspekčních činností

**ZAŘÍZENÍ
ŠKOLNÍHO
STRAVOVÁNÍ 407**

371 komplexních inspekčních činností
15 inspekčních činností na žádost
21 kontrol

**OSTATNÍ ŠKOLY
A ŠKOLSKÁ
ZAŘÍZENÍ 20**

17 komplexních inspekčních činností
2 inspekční činnosti na žádost
1 kontrola

48

KONTROL

6

VEŘEJNOSPRAVNÍCH
KONTROL

704

STÍŽNOSTÍ

515

KONKURZNÍCH
ŘÍZENÍ

Počty akcí 2020–2021

distanční

ZŠ 2 518

12 793 hospitací
2 518 tematických inspekčních činností

SŠ 893

5 362 hospitací
893 tematických inspekčních činností

Průběžná zpráva o vyrovnávání nerovností ve vzdělávání

S ohledem na vývoj pandemie nemoci covid-19 a s ní související protiepidemická opatření byla po významné období školního roku 2020/2021 ve většině základních a středních škol realizována distanční výuka. Česká školní inspekce po celý školní rok 2020/2021 průběh vzdělávání ve školách sledovala a hodnotila, metodicky školám pomáhala a poskytovala souhrnná zjištění, náměty a doporučení jak pro školy a jejich zřizovatele, tak pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.¹

Mgr. Tomáš Zatloukal, MBA, LL.M., MSc.
ústřední školní inspektor

Úvod

Již v průběhu školního roku tak bylo zřejmé, že dlouhotrvající období distančního vzdělávání výrazně **ovlivní organizaci a podobu vzdělávání** v základních a středních školách také ve školním roce 2021/2022, během něž bude potřeba postupnými kroky usilovat o **vyrovnání nerovností** ve vzdělávání způsobených pandemií a postupně **snížovat negativní dopady** pandemie nemoci covid-19 na žáky, učitele i samotnou výuku.

Navíc je potřeba vnímat, že po celé období distanční výuky **existovala významná skupina žáků**, kteří se distančního vzdělávání z různých důvodů **neúčastnili**, nebo se jej účastnili jen velmi problematičtě, a také významná skupina žáků, kterým se v důsledku distanční výuky a jejího pojetí **nepodařilo zvládnout předpokládaný vzdělávací obsah**.

Česká školní inspekce na základě prvotních zjištění od třídních učitelů kvantifikovala ke konci školního roku 2020/2021 počet těchto žáků na minimálně **55 tisíc²**.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy již ke konci školního roku 2020/2021 připravilo **plán kompenzačních aktivit** a činností v oblasti vzdělávání, jehož cílem bylo naznačit kroky vedoucí k **postupnému snižování dopadů** pandemie na vzdělávání. Vedle letních kempů, které významně přispěly k podpoře sociálních vazeb mnoha žáků a také ke zvýšení rozsahu jejich pohybových aktivit, je zásadním a oproti letním kempům také plošným nástrojem pro snižování dopadů pandemie na vzdělávání **koncept vyrovnávání rozdílů ve znalostech, dovednostech a kompetencích** žáků základních a středních škol, který je pro zjednodušení běžně označován jako **koncept doučování**.

Česká školní inspekce se bude po celý školní rok 2021/2022 priorit-

ně věnovat právě **sledování dopadů dlouhodobé distanční výuky** na přípravu a organizaci vzdělávání, na práci učitelů i ředitelů škol i na samotné vzdělávání žáků, s důrazem na postupné vyrovnávání rozdílů mezi žáky v zásadních znalostech či dovednostech. Součástí pak bude také zjišťování vzdělávacích výsledků, kterých žáci po náročném období distančního vzdělávání budou dosahovat.³

Na konci roku 2021 vydala Česká školní inspekce tematickou zprávu s názvem [Průběžná zpráva o vyrovnávání nerovností ve vzdělávání ve školním roce 2021/2022](#) (dostupná na www.csicr.cz), která poskytuje informace o podobě a o efektivitě činností směřujících ke snižování dopadů pandemie nemoci covid-19 v oblasti vzdělávání za první měsíce prvního pololetí školního roku 2021/2022, zejména s ohledem na realizaci konceptu doučování žáků ve školách. Následující text přináší shrnutí hlavních zjištění.

¹ Výstupem těchto šetření v základních a středních školách byly tematické zprávy: ČŠI (2021). [Distanční vzdělávání v základních a středních školách. Přístupy, postupy a zkušenosti škol rok od nástupu pandemie nemoci covid-19](#). Praha: Česká školní inspekce. Dostupná na www.csicr.cz. a ČŠI (2021). [Návrat žáků k prezenčnímu vzdělávání v základních a středních školách. Přístupy a postupy škol na konci 2. pololetí školního roku 2020/2021](#). Praha: Česká školní inspekce. Dostupná na www.csicr.cz.

² Tento odhad pochází od třídních učitelů, kteří se se svými žáky na konci 2. pololetí školního roku 2020/2021 prezenčně potkali po velmi dlouhé době. Již v tomto období tak bylo zřejmé, že i s ohledem na nadcházející letní prázdniny bude identifikace vzdělávacích rozdílů u jednotlivých žáků znovu prováděna na začátku školního roku 2021/2022, a že tedy tento odhadovaný počet žáků bude odpovídat spíše dolní hranici diskutovaného předpokladu. Navíc se tento odhad týkal pouze žáků, u nichž bude podle jejich třídních učitelů potřeba minimálně jeden celý další školní rok k tomu, aby k vyrovnání vzdělávacích rozdílů došlo, a nebyly v něm tedy zohledněni všichni žáci, pro něž by nějaké následné doučovací aktivity byly prospěšné.

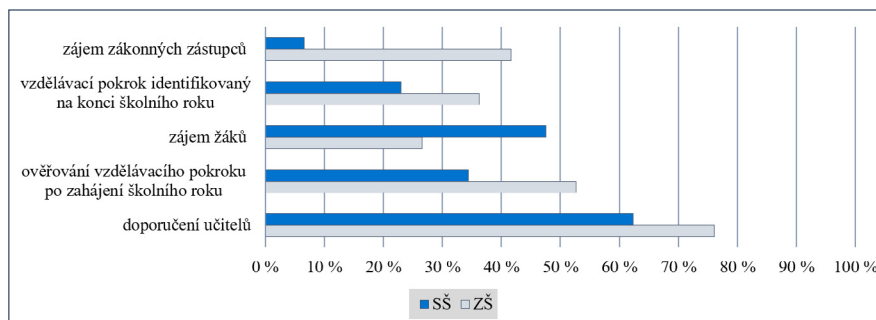
³ Na jaře 2022 bude provedeno celostátní zjišťování výsledků žáků na úrovni 5. a 9. ročníků základních škol prostřednictvím inspekčního systému elektronického testování InspIS SET a ve stejném období bude realizováno i mezinárodní šetření PISA 2022, takže s jistým odstupem budou k dispozici také informace o úrovni vybraných dovedností českých žáků v mezinárodním srovnání.

Identifikace žáků pro doučování

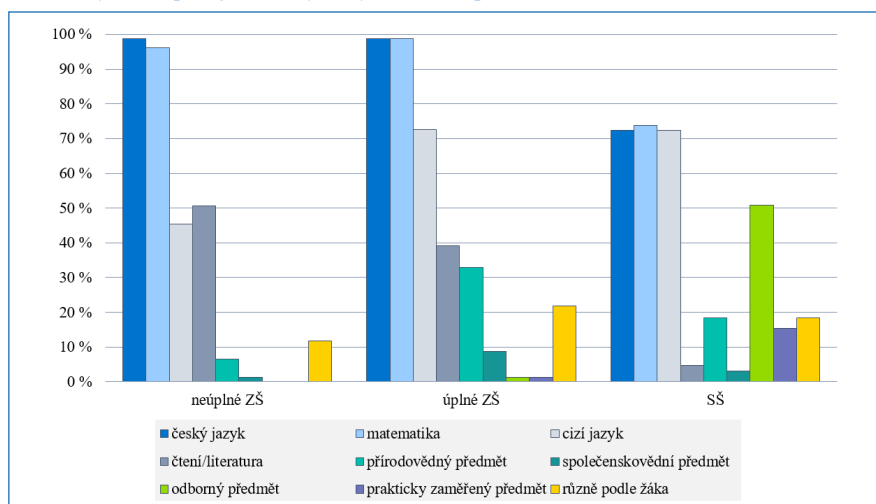
Jedním z cílů sledování a hodnocení dopadů distanční výuky v základních a středních školách je ověřit, do jaké míry se daří pomocí doučovacích aktivit zlepšit znalosti a dovednosti žáků, a tím podpořit efektivitu jejich vzdělávacího procesu. Odhad z konce školního roku 2020/2021, který na základě vyjádření třídních učitelů Česká školní inspekce učinila, předpokládá existenci **minimálně 55 tisíc žáků** napříč jednotlivými stupni základního a středního vzdělávání, kteří v důsledku dlouhodobé distanční výuky mohou mít ve srovnání s ostatními žáky velmi výrazné nedostatky ve znalostech a dovednostech a u nichž bude zapotřebí minimálně jeden další školní rok k tomu, aby došlo k postupnému vyrovnání těchto vzdělávacích rozdílů. V této souvislosti se nyní ukázalo, že celkový počet žáků, u nichž bude v průběhu školního roku 2021/2022 potřeba vyvinout značné úsilí pro vyrovnání identifikovaných vzdělávacích rozdílů, bude **ještě vyšší**.

Do doučovacích aktivit by tak podle zpřesněných informací po začátku školního roku 2021/2022 mělo být zapojeno **nejméně 222 tisíc žáků**, z toho 180 tisíc žáků na základních školách a 42 tisíc žáků na školách středních.⁴ Zapojení těchto žáků do doučování se však **daří jen u zhruba 80 % z nich**. Vyšší podíl nezapojených žáků je pak registrován v krajích, v nichž byl současně identifikován i vyšší podíl žáků, kteří by do doučování zapojení být měli (např. Ústecký kraj). **Žádné doučovací aktivity** pro své žáky neorganizovalo zhruba **7 % základních škol, 10 % středních odborných škol a plná třetina gymnázií**. Důležitým úkolem pro následující období školního roku 2021/2022 by měla být **snaha zapojit** do doučovacích aktivit také zbývajících cca **20 % žáků**, pro něž

GRAF 1 | Způsoby identifikace a zařazení žáků do doučovacích aktivit

GRAF 2 | Zastoupení jednotlivých vyučovacích předmětů v doučování

by zapojení do doučovacích aktivit bylo prospěšné, ale doposud se jich neúčastní. Základním klíčem pro jejich zapojení je dle dosavadních zjištění České školní inspekce intenzivní komunikace jak se samotnými žáky, tak s jejich zákonnými zástupci.

Organizace a obsah doučování

Nejobvyklejší formou doučovacích aktivit na základních i středních školách jsou vyučovací hodiny realizované v **odpoledním čase** v délce trvání **45 minut**. Doučování se většinou soustředí na **český jazyk, matematiku a angličtinu** a v případě středních odborných škol také na **profilující odborné předměty** podle charakteru daného oboru vzdělání.

Personální pokrytí

I když je zřejmé, že neefektivnějším a současně nejvíce praktikovaným personálním pokrytím doučo-

vání žáků je **využití jejich učitelů**, kteří své žáky znají nejlépe, a mohou tak posoudit všechny vzdělávací souvislosti, je jedním z **překvapivých zjištění** skutečnost, že jsou do doučovacích aktivit jen **minimálně** zapojováni studenti **fakult připravujících budoucí učitele**, kterým by taková podpora škol a jejich žáků měla být uznána do **rozsahu** povinné praxe. Příčinou je pravděpodobně určitá uzavřenost ze strany základních a středních škol, které jednoznačně preferují zajištění doučování svými kmenovými učiteli, a současně i nízká proaktivita vysokých škol směrem k motivaci svých studentů zapojit se do doučování žáků.

Úpravy vzdělávacího obsahu

Nepříliš pozitivním zjištěním je i pouze **malý podíl škol**, které pro školní rok 2021/2022 **upravily svůj vzdělávací obsah**, a to jak z pohledu **rozsahu**, tak z pohledu jeho **zaměře-**

⁴ O počtu žáků, pro něž by bylo doučování vhodné, ovšem nejsou k dispozici informace z těch škol, které doučovací aktivity neorganizují. Ve sledovaném období šlo minimálně o 7 % základních škol a 20 % středních škol.

ni.⁵ Všechna dosavadní zjištění ukazují, že pokud školy upravují obsah vzdělávání, tak především na základě evidence probraného, resp. neprobraného učiva. Jen maximálně čtvrtina základních škol a šestina středních škol úpravy provádí na základě skutečně dosahovaných výsledků vzdělávání ze strany jednotlivých žáků. Uvedený stav dokládá dlouhodobý problém českého vzdělávacího systému spočívající v tom, že mnoho škol se snaží s žáky veškerý vzdělávací obsah stanovený jejich školními vzdělávacími programy mnohdy do **neadekvátní míry podrobností probrat**, ovšem probrat pak neznamená dostatečně osvojit, **procvičit** a zažít v patřičných souvislostech. V důsledku toho pak některé skupiny žáků dosahují jen velmi slabých výsledků, přičemž vedení některých škol reálné vzdělávací výsledky všech žáků **průběžně dostatečně nesleduje** a ve svých opatřeních je nezohledňuje.

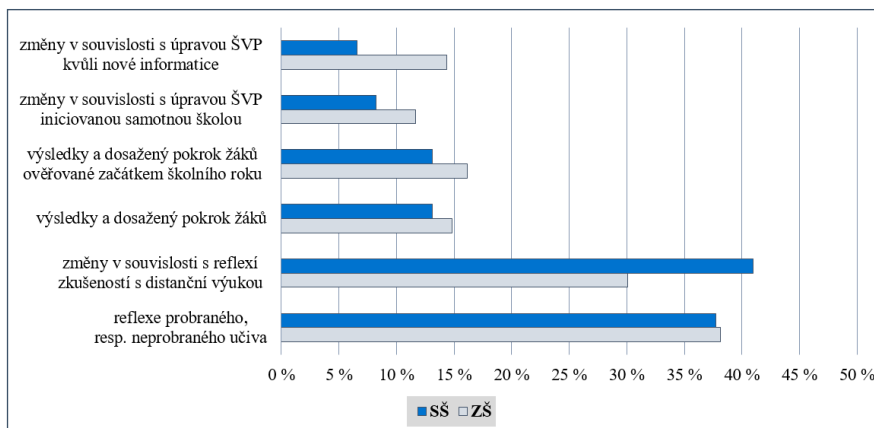
Přítomnost versus aktivita

Jednoznačně pozitivním zjištěním je fakt, že řada škol správně identifikovala **souvislost přítomnosti žáků** v distanční výuce jako téma, které významně souvisí buď s jejich **aktivním**, nebo naopak **pasivním zapojením** do vzdělávání. Jinak řečeno, tyto školy vnímají, že prostá fyzická přítomnost žáků na vzdělávání, ať už v prezenčním, nebo distančním režimu, je pouze **předpokladem** pro jejich efektivní vzdělávání, který musí být podpořen vyšší mírou **kognitivní aktivizace** těchto žáků a jejich uváděním do centra vzdělávání během hodiny. S tím pak logicky musí souviset i **proměna** vzdělávacích metod, forem a přístupů tak, aby mohl být takový cíl naplněn.

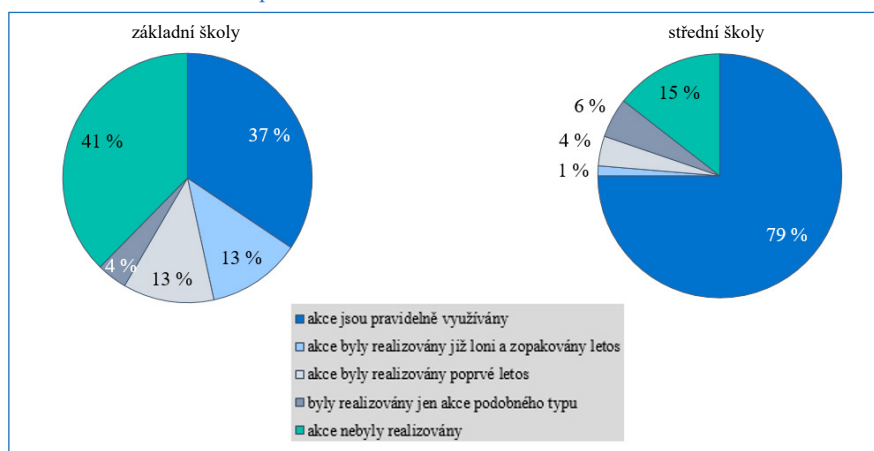
Rozvoj sociálních a pohybových dovedností

Současně je potřeba zmínit, že relativně vysoký podíl ředitelů základních a středních škol vedle pro-

GRAF 3 | Hlavní důvody úprav vzdělávacího obsahu

GRAF 4 | Hlavní důvody úprav vzdělávacího obsahu Pravidelnost akcí podporujících sociální a osobnostní kompetence

blematiky postupného vyrovnávání rozdílů ve znalostech, dovednostech a kompetencích žáků vnímá jako významné téma i dopady **dlouhodobé absence sociálních kontaktů** a vazeb žáků a také dlouhodobý **nedostatek** jejich **pohybových aktivit**, což je plně v souladu s akcentem, který na tato témata klade jak Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, tak i Česká školní inspekce.

Závěr

Z hodnocení **efektivity doučování**, které je spojeno s jednoznačným **zlepšováním výsledků žáků** zapojených do doučování, se již nyní dají naznačit **charakteristiky některých vhodných a prospěšných přístupů** k doučovacím aktivitám. Jde zejména o to, že vedení školy i pedagogové musí být o přínosu doučovacích aktivit **přesvědčeni**, měli by o nich

pravidelně **hovořit na poradách**, společně hledat co **nejefektivnější formy doučování** a měli by také **systematicky sledovat dopady** doučovacích aktivit na vzdělávací výsledky žáků. Školy by také měly nabízet takové formy doučovacích aktivit, které jsou pro žáky zajímavé, podnětné a potřebné, a současně by školy měly volit takovou délku doučovací aktivity, která bude reflektovat fakt, že se žáci věnují výuce ve škole pět, šest i více hodin. Orientace základních škol v rámci doučování by **neměla směřovat pouze k žákům závěrečných ročníků** s cílem maximalizovat jejich přípravu na přijímací zkoušky ke střednímu vzdělávání, ale pozornost by měla být věnována všem žákům, u nichž byly podstatnější vzdělávací rozdíly v důsledku dlouhodobého distančního vzdělávání identifikovány. ●

⁵ Smysluplnou a vhodnou redukci vzdělávacího obsahu akcentovalo také MŠMT (2021). *Metodické doporučení pro práci se vzdělávacím obsahem ve školním roce 2021/2022*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dostupné na www.edu.cz.

Čtenářské strategie pro 21. století

Na začátku prosince 2021 zveřejnila Česká školní inspekce novou sekundární analýzu, která se na pozadí výsledků mezinárodního šetření PISA 2018 věnuje problematice čtenářství a čtenářských strategií pro pokročilé 21. století. Mezinárodní šetření jsou velmi důležitým zdrojem externí evaluace českého vzdělávacího systému a konkrétně do šetření PISA se Česká republika zapojuje již od roku 2000. V roce 2018 byla hlavní sledovanou oblastí tohoto šetření čtenářská gramotnost patnáctiletých žáků.

PhDr. Ondřej Andrys, MAE, MBA, MPA
náměstek ústředního školního inspektora

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

V sekundární analýze nazvané **Čtenářství ve 21. století** (dostupná na www.csicr.cz) se Česká školní inspekce věnuje tématu čtenářství s důrazem na **čtení elektronických textů**. Úroveň čtenářských dovedností českých žáků je dána do souvislosti se **strategiemi**, které žáci využívají při procházení webových stránek a obecně při práci v on-line prostředí, s důrazem na bezpečné chování na internetu a kritické myšlení. Pozornost je věnována rovněž zájmu žáků o čtení a podpoře čtenářství ze strany učitelů. V tomto článku přinášíme rekapitulaci hlavních zjištění.

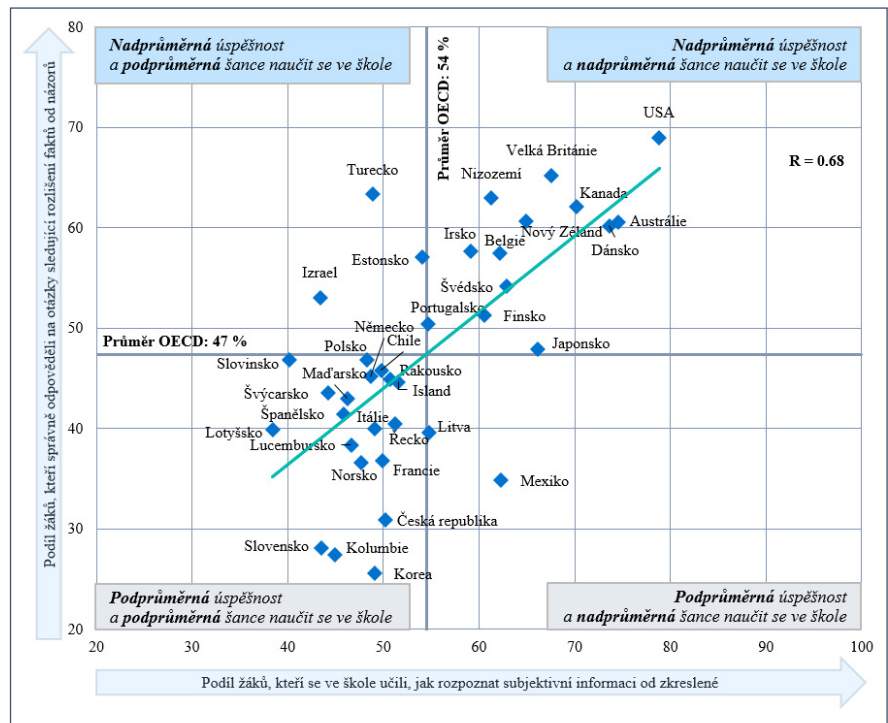
Fakta nebo názory

V průměru zemí OECD 47 % patnáctiletých žáků dokáže rozlišit fakta od názorů autora předloženého textu, ovšem v České republice je tento podíl výrazně podprůměrný (31 %). Úspěšnější při řešení úlohy zaměřené na odlišení faktů od názorů byli ti žáci, kteří se ve škole učili, jak odhalit, zda jsou určité informace subjektivní nebo zkršené.

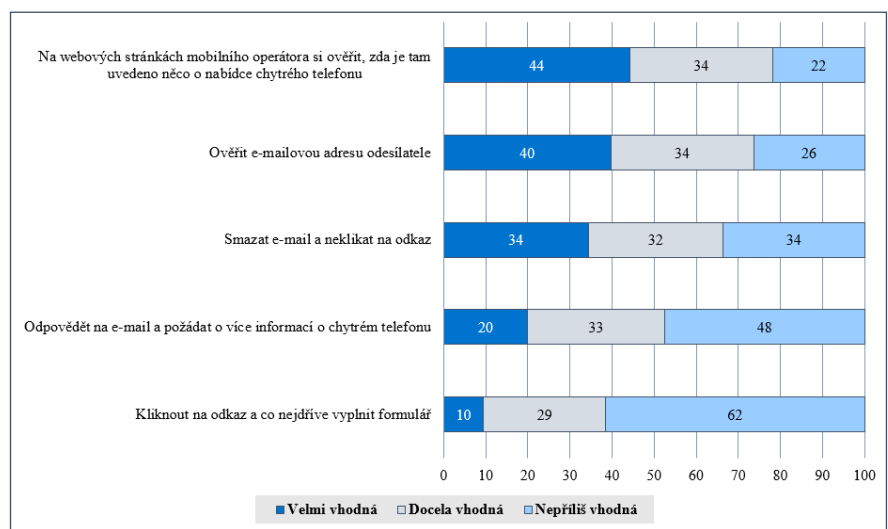
Strategie

Přibližně třetina českých žáků nepovažuje za vhodné smazat podvodný e-mail vybízející ke kliknutí na odkaz. Polovina českých žáků by dle svého vyjádření na e-mail odpověděla a 38 % žáků v České republice se domnívá, že je vhodné co nejdříve kliknout na uvedený odkaz.

GRAF 1 | Podíl žáků, kteří dokážou odlišit fakta od názorů a kteří se toto učili ve škole

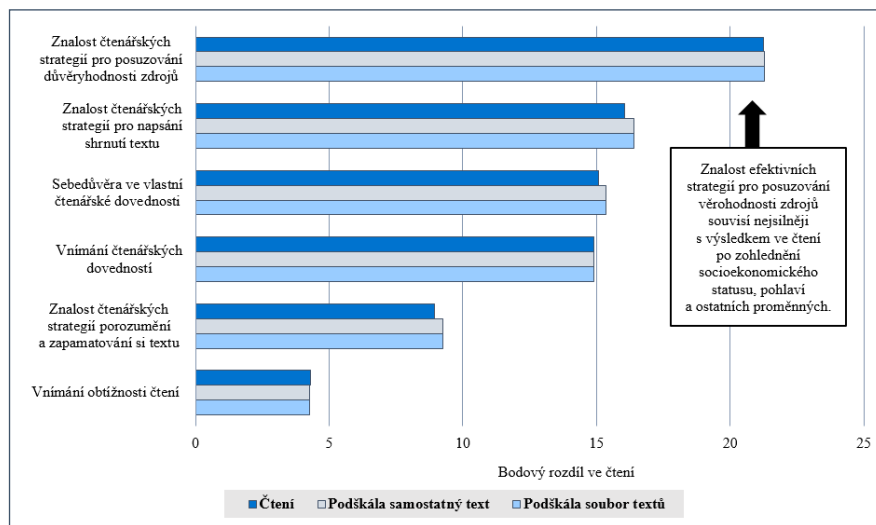
GRAF 2 | Strategie žáků při odpovědi na podvodný e-mail (podíl českých žáků, kteří považují uvedené strategie za více či méně vhodné)

Ve všech zemích včetně ČR byly zjištěny **rozdíly** ve znalostech strategií používaných při ověřování věrohodnosti zdrojů mezi žáky ze **zvýhodněného a znevýhodněného prostředí**. Navzdory socioekonomickému postavení a pohlaví žáka sehrávají sebedůvěra a znalost efektivních čtenářských strategií hlavní roli v jeho čtenářském výkonu.

Důležitým prediktorem úspěšnosti žáků v testu čtenářských dovedností je míra **uplatňování různých strategií** při procházení různých typů textů. Lepších výsledků dosahují žáci, kteří se lépe orientují v řadě samostatných textů i v souborech textů, které jsou vzájemně provázané.

GRAF 3 | Čtenářské kompetence, znalosti čtenářských strategií, socioekonomický status a pohlaví jako prediktory čtenářského výkonu v zemích OECD (bodový rozdíl v testu čtenářských dovedností při nárůstu indexů o jednotku)

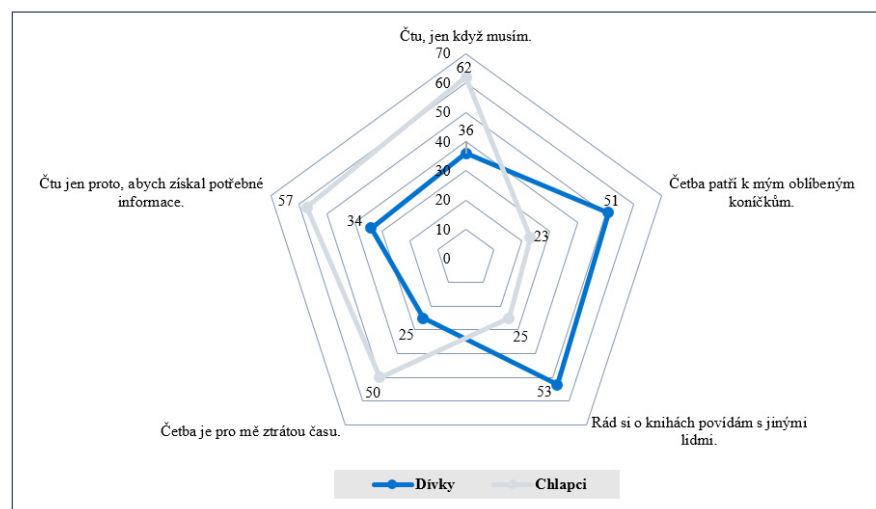

Zájem o čtení a jeho vliv na výsledky

Dívky dosahují ve čtenářské gramotnosti pravidelně ve všech zemích **lepšího výsledku než chlapci**, což je dáno mimo jiné **pozitivnějšími postoji** dívek k četbě. Více než polovina dívek v České republice považuje četbu za svůj oblíbený koníček a ráda si povídá o knihách s druhými. Naopak polovina českých chlapců považuje četbu za ztrátu času a okolo 60 % chlapců čte, jen když musí.

Česká republika je jednou ze zemí, kde **obliba četby** mezi roky 2009 a 2018 vzrostla, přesto ale zůstává v mezinárodním kontextu **podprůměrná**.

GRAF 4 | Zájem o čtení v České republice (podíl chlapců a dívek, kteří rozhodně souhlasí a souhlasí s uvedenými výroky)

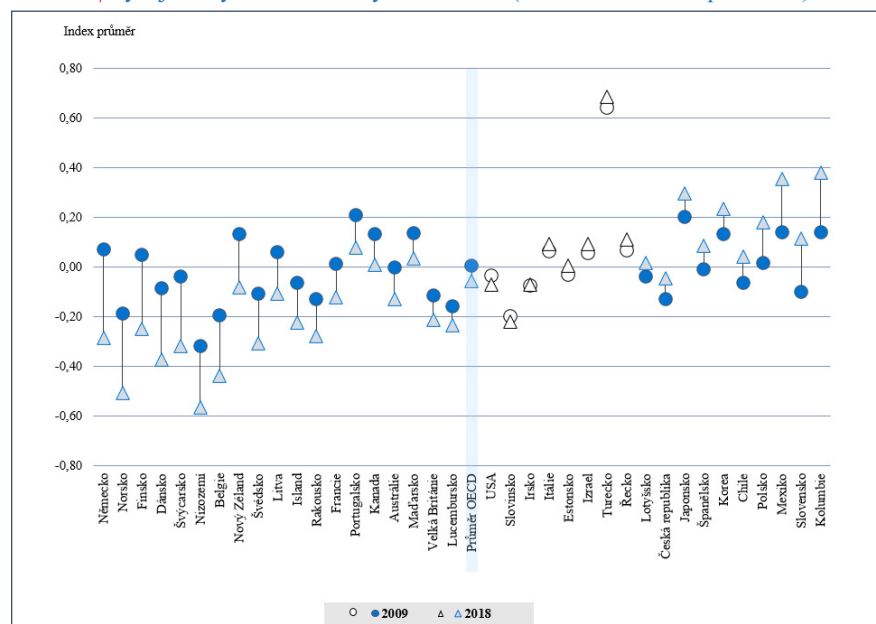

Vliv druhu a typu školy

Mezi žáky **nematuritních oborů** středních odborných škol je přibližně polovina žáků, kteří v testu PISA **nedosáhli základní úrovně** čtenářské gramotnosti, a mohou tak mít potíže při svém dalším uplatnění ve studijním či pracovním životě. Mezi těmito žáky je také nejvíce nečtenářů – více než 60 % žáků uvedlo, že si nikdy nečte pro radost.

Stejně jako v ostatních zemích OECD, také v České republice platí, že žáci, kteří preferují knihy v tiš-

GRAF 5 | Vývoj oblíbenosti čtení mezi roky 2009 a 2018 (změna indexu čtení pro radost)

těné podobě, případně kombinují tištěné knihy s knihami elektronickými, tráví četbou průměrně více času než jejich vrstevníci upřednostňující pouze knihy v elektronickém formátu.

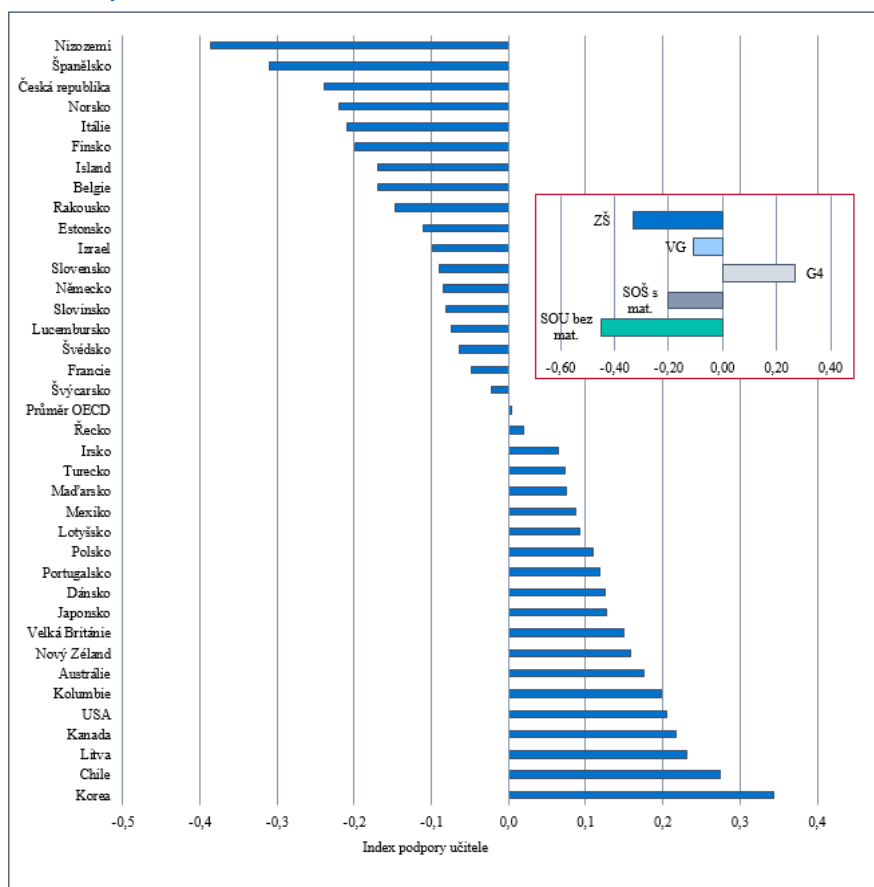
Podpora zájmu o čtení ze strany učitelů

V České republice byla zjištěna **třetí nejnižší podpora** čtenářských aktivit ze strany učitele ze všech zemí OECD. Zároveň zde existují výrazné rozdíly mezi žáky z různých druhů/typů škol a také mezi žáky ze zvýhodněného a znevýhodněného domácího prostředí. Podpora čtenářských aktivit ze strany učitele pozitivně souvisí s oblibou čtení a se vzdělávacími výsledky žáků.

Závěr

Nejnovější národní i mezinárodní zjištění dokládají, že **čtenářské dovednosti** mají **silný mezioborový význam** pro celoživotní vzdělávání i pro rozvoj a uplatnění jedince. Jsou důležitým **předpokladem** ke **kritickému myšlení, řešení problémů** i k funkčnímu **využívání informací**. Jedná se o soubor znalostí, dovedností a strategií, které se v souvislosti s postupující digitalizací a dalšími změnami ve společnosti **neustále vyvíjí**, a proto je třeba se zaměřit na hledání metodických a didaktických postupů, které budou u žáků

GRAF 6 | Index podpory čtenářských aktivit ze strany učitele v zemích OECD a ČR dle typu/druhu školy

dovednosti promyšleného přístupu k informacím a řešení problémů v reálných životních situacích rozvíjet. Nedostatky u řady slabších žáků se **kumulují**, a tak mohou vykazovat postupné zhoršování čtení a s ním spojených dovedností, což se projevuje i v dalších složkách vzdělávání. Zvýšení zájmu o čtení a osvojení potřebných čtenářských strategií lze

napomáhat vhodně pojatou výukou a vhodným **individualizovaným přístupem**, proto je nezbytné poskytovat učitelům jednotlivých druhů a typů škol **systematickou podporu** k výuce různých skupin žáků ke **zvýšení** jejich **motivace** k učení a k efektivnímu využívání informací a poznatků. ●

Ilustrační foto

| Přístupy k náročnému chování dětí a možnosti jeho řešení – metodické doporučení pro školy

Ing. Dana Pražáková, Ph.D.

vedoucí oddělení kanceláře ústředního školního inspektora

Na základě dlouhodobých zjištění České školní inspekce z různých typů inspekční činnosti ve školách a školských zařízeních a na základě reflexe různých národních i mezinárodních poznatků relevantních veřejných institucí, neziskových organizací i individuálních odborníků Česká školní inspekce připravila a vydala metodické doporučení zaměřené na náročné chování dětí a žáků ve školách a školských zařízeních, které akcentuje velmi důležitou problematiku, s níž se školy v posledních letech setkávají stále intenzivněji.

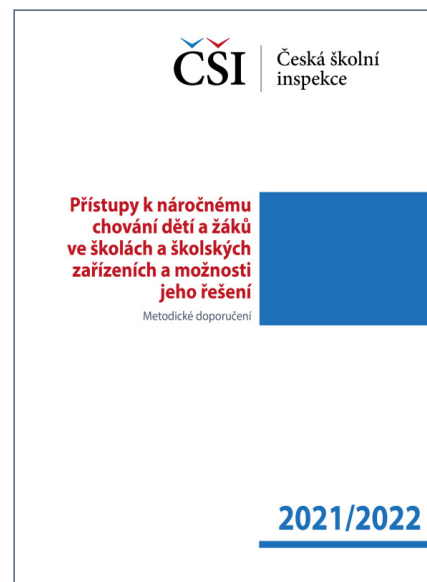
Cílem dokumentu s názvem [Přístupy k náročnému chování dětí a žáků ve školách a školských zařízeních a možnosti jeho řešení](#) (dostupné na www.csicr.cz) je poskytnout ředitelům škol a pedagogickým pracovníkům relevantní podklady a informace k problematice příčin náročného chování dětí a žáků a naznačit také vhodné způsoby uchopení tohoto tématu na úrovni školy. Dokument by měl napomoci rozpoznat, zda škola systematicky a z odborného hlediska správně přistupuje k prevenci a intervenci v oblasti náročného chování dětí a žáků, nebo zda při řešení této problematiky na úrovni školy existují určité výzvy, měl by napomoci porozumět příčinám náročného chování dětí a žáků a rovněž vhodným preventivním přístupům, které jeho rozvoj mohou eliminovat nebo alespoň zmírnit.

Dokument také představuje základní informace o aplikaci víceúrovňové podpory, která vedle preventivní úrovně zahrnuje i úrovně reagující na závažnější příčiny náročného chování dětí a žáků včetně spolupráce s externími partnery. V metodickém doporučení je kladen důraz na preventivní působení, jehož cílem je vytvořit ve škole prostředí, které naplňuje základní potřeby dětí a žáků a systematicky rozvíjí sociální a emoční

kompetence, jejichž osvojení je nezbytné pro vytváření zdravých mezilidských vztahů. V metodice jsou také uvedena obecná doporučení pro interakci s rozrušeným dítětem či žákem, která podporuje jeho zklidnění.

Škola je, díky skutečnosti, že v ní děti tráví podstatnou část dne, místem, které zastává významnou roli v podpoře jejich duševního vývoje. Škola je zároveň také místem, které může v různé intenzitě vytvářet specifický institucionální stres. Povinností školy by mělo být systematicky přijímat opatření zaměřená na posílení pozitivního působení školy na duševní zdraví dětí a na snižování institucionálního stresu. Tato opatření spadají do oblasti primární prevence rizikového chování. Opatření směřující k redukci institucionálního stresu, podpoře duševního zdraví a prevenci rozvoje náročného chování dětí jsou navzájem provázaná a zasahují všechny aspekty školy jako vzdělávací instituce – kurikulum, prostorové uspořádání a organizaci vzdělávání a zejména vztahy a komunikaci uvnitř školy i navenek. Opatření směřovaná k podpoře duševního zdraví by měla podpořit naplnění potřeb dětí i učitelů v oblasti biologické, sociální a psychické. V oblasti biologické se jedná především o zajištění podnětného, estetického, a především

bezpečného prostředí. Ve vztahu k naplňování sociálních potřeb je to především zajištění bezpečného klimatu, systematické péče o kvalitu vztahů mezi dětmi i učiteli založených na vzájemné úctě a důvěře a podpora partnerských vztahů s rodiči i celou komunitou. V oblasti psychických potřeb se jedná zejména o zajištění pocitu bezpečí, podporu sebedůvěry, odolnosti a integrity a také motivace k učení. Jednotlivé oblasti se v praxi vzájemně prolínají a stejně tak i dopady přijímaných opatření. Současně je třeba ve škole systematicky zavádět i výzkumně ověřené intervence zaměřené na podporu well-beingu a duševního zdraví dětí i pedagogů. ●

| Společné znaky úspěšných základních škol

Mgr. Tomáš Pavlas

odbor hodnocení vzdělávací soustavy

Národní i mezinárodní šetření, která se zaměřují na hodnocení výsledků ve vzdělávání, dlouhodobě poukazují na existenci významných rozdílů mezi českými školami. Tato skutečnost tak přirozeně motivuje zájem o hledání faktorů, které by mohly úspěšné školy charakterizovat. Jaké jsou tedy společné znaky, které stojí za úspěchem těchto škol? Jak podpořit změnu ve školách, kterým se prozatím z různých důvodů tolik nedaří? Porozumění odpovídám na tyto otázky v sobě skrývá důležitý praktický přínos spojený s možnostmi učení se z příkladů inspirativní praxe úspěšných škol.

Tématu společných znaků úspěšných škol se v uplynulých dvou školních letech věnovala také Česká školní inspekce, která na začátku prosince 2021 na www.csicr.cz zveřejnila svou tematickou zprávu s názvem [Společné znaky vzdělávání v úspěšných základních školách](#). Metodika šetření, které bylo realizováno v období od listopadu 2019 do října 2020 a pokračovalo v období měsíců dubna a května 2021, byla založena na konceptu případových studií třinácti vybraných základních škol, v nichž byla provedena tematicky zaměřená inspekční činnost. Výběr těchto škol byl založen na jejich úspěšnosti jednak v národních výběrových šetřeních výsledků žáků organizovaných a realizovaných Českou školní inspekcí, a jednak v mezinárodních šetřeních PISA a TIMSS.

Snaha **vyhledávat, popisovat a sdílet příklady inspirativní praxe** v různých činnostech a oblastech práce českých škol představuje jednu z priorit České školní inspekce v současnosti. Právě přenositelná inspirace ze škol, kterým se díky řadě **promyšlených postupů a přístupů** daří plnit náročné úkoly **velmi úspěšně**, a to i v případě, že vzdělávají žáky např. ze složitějšího socioekonomického prostředí, může být pro český vzdělávací systém velmi důležitým stimulem a pro řadu škol **vhodnou pomocí a podporou.** ●

Znaky úspěšných škol	Znaky škol s horšími výsledky ve vzdělávání
<p>Vysoká kvalita pedagogického vedení školy, kolektivní charakter pedagogického vedení školy (leadership ředitele školy i učitelů)</p> <p>Vize a hodnoty školy orientované na kvalitu výuku a učení</p>	<p>Proměny leadershipu a vize školy, byrokratický leadership bez důrazu na vzdělávací výsledky žáků</p>
<p>Kvalitní spolupráce aktérů školy (vedení školy, učitelé, žáci a jejich rodinní zástupci, případně zřizovatel a externí partneři) založená na vzájemné důvěře</p> <p>Prostředí přátelské k zavádění přínosných změn</p>	<p>Učitelé pracující samostatně či v malých skupinách, chybějící struktury pro spolupráci a nedůvěra</p> <p>Spolupráce a změny vnímány jako prvek vměšování do zájmů a profesionality aktérů, rezistence ke kritice a změnám</p>
<p>Stabilita vývoje – dlouhodobě působící vedení školy, dlouhodobé a systematické utváření kvalifikovaných pedagogických sborů</p>	<p>Častější změny aktérů školy – vyšší fluktuace ředitelů a učitelů</p>
<p>Učitelé otevření vlastnímu profesnímu rozvoji, ochota podílet se na aktivitách rozvoje a prezentace školy</p> <p>Vysoká spokojenost učitelů s prací ve škole</p>	<p>Učitelé učící tak, jak vždy učili, bez zájmu o změny, vyhýbání se veřejné diskusi (strategie „vejít do třídy a zavřít dveře“)</p>
<p>Důraz na systematické sledování vzdělávacích výsledků žáků, poskytování zpětné vazby (formativní hodnocení) a identifikace vzdělávacích problémů v rané fázi vývoje (diagnostika)</p>	<p>Chybějící spolupráce aktérů školy v oblasti analýzy vzdělávacích výsledků a vzdělávacího pokroku žáků</p>
<p>Formulace dostatečně ambiciózních a přitom dosažitelných cílů učení a „naprogramování“ prostředí na úspěch</p>	<p>Pochybnosti učitelů o možnosti pokroku žáků (nízká akademická očekávání), kultura vinící z neúspěchu žáky a jejich původ</p>
<p>Akademický optimismus jako relevantní teoretický koncept</p>	<p>Pesimismus žáků, nezájem o osobní rozvoj a úspěch, nečinnost daná obavou z chyb</p>
<p>Průběh výuky – příjemná atmosféra hodiny, častější výskyt situací podporujících sebedůvěru žáků na 1. stupni základní školy, pozitivní přístup k individualizaci vzdělávání</p>	<p>Průběh výuky – zadávání úkolů bez zpětné vazby, horší klima třídy, neefektivní využití času výuky</p>

Reporty pro ředitele škol a školských zařízení

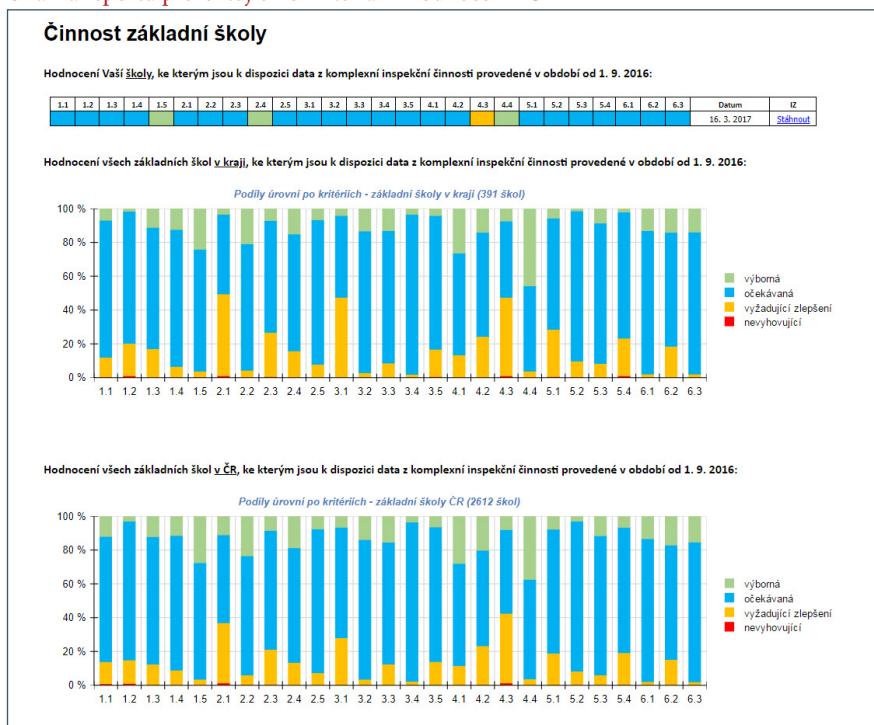
Mgr. Petr Suchomel, Dr.
ředitel odboru hodnocení vzdělávací soustavy

Česká školní inspekce v rámci metodické podpory škol a školských zařízení, kterou poskytuje s cílem přispět ke zvyšování kvality vzdělávání, a s důrazem na podporu propojování externího hodnocení s vlastním hodnocením školy, nabízí mateřským školám, základním školám, středním školám, základním uměleckým školám a střediskům volného času k využití specifické tiskové sestavy – reporty.

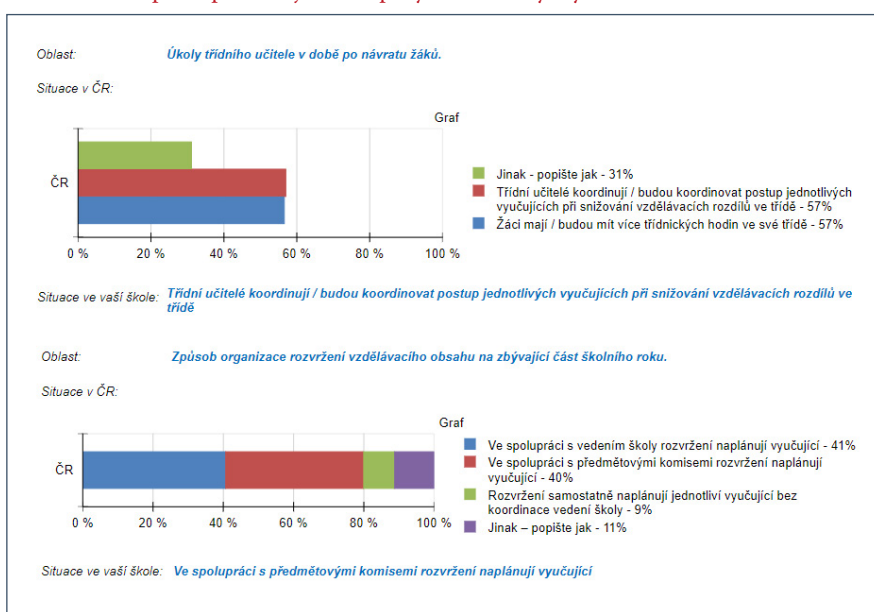
Ty poskytují detailnější přehledné informace o vybraných aspektech vzdělávání v dané škole a také souhrnné informace pro porovnání se situací ostatních škol stejného druhu v rámci daného kraje i celé ČR. Reporty jsou dostupné ředitelům škol po přihlášení do systému **InspIS DATA** (<https://inspis.csicr.cz>), kde se jim po výběru možnosti **Sestavy – Uložené sestavy** v horním panelu nabídne přehled reportů. Po kliknutí na daný report se přepočítají příslušná data a report řediteli školy zobrazí **aktuální informace** a jednotlivá porovnání. Přístup k těmto reportům s podrobnými informacemi mají pouze školy, kterých se dané hodnocení týká.

Veškeré podrobnosti o obsahu jednotlivých reportů i způsobu jejich zobrazení jsou k dispozici v dokumentu s názvem **Tiskové sestavy - reporty pro školy a školská zařízení**, který je dostupný na www.csicr.cz.

Ukázka reportu prezentujícího kritériální hodnocení ZŠ

Ukázka části reportu prezentujícího dopady distanční výuky v ZŠ

On-line vzdělávací programy pro učitele: Inspirace pro rozvoj čtenářských, matematických a přírodovědných dovedností žáků

PhDr. Josef Basl, Ph.D.
vedoucí oddělení mezinárodních šetření

Mezinárodní šetření výsledků vzdělávání, za jejichž přípravu, realizaci a vyhodnocování odpovídá v České republice Česká školní inspekce, slouží především jako prvek externího hodnocení českého vzdělávacího systému a nabízí možnost porovnání s dalšími rozvinutými zeměmi. Pravidelné a dlouhodobé zapojování České republiky umožňuje sledovat vývoj ve výsledcích žáků včetně mapování jejich silných a slabých stránek.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Zároveň testové úlohy z mezinárodních šetření představují zajímavou didaktickou inspiraci a právě pro práci s úlohami uvolněnými z mezinárodních šetření **přímo ve výuce** připravila Česká školní inspekce dva **specifické on-line vzdělávací programy** pro základní a střední školy.

Inspirace pro učitele 1. stupně ZŠ

V rámci poznatků z mezinárodních šetření PIRLS a TIMSS připravila Česká školní inspekce vzdělávání pro

Rámcový obsah

Inspirace pro rozvoj čtenářských dovedností v mezipředmětovém kontextu v rámci úloh šetření PIRLS	Čtenářské dovednosti v šetření PIRLS, inspirace uvolněnými úlohami, výběr textů a zpracovávání informací, kritické myšlení Motivace ke čtení, podpora čtenářských dovedností v mezipředmětovém kontextu, diferenciacce a gradace úloh ve výuce Využití badatelsky orientované výuky k podpoře čtení a dosažení oborového cíle
Inspirace pro rozvoj matematických a přírodovědných dovedností v rámci úloh TIMSS	Ukázky uvolněných testových úloh TIMSS z matematiky a z přírodních věd a jejich možné začlenění do výuky Úprava úloh – změna obtížnosti, gradace úloh jako nástroj individualizace výuky dle vzdělávacích potřeb žáka Modelování, manipulativní činnosti a badatelsky orientované úlohy Mezipředmětové projekty Evropských škol – sběr, vyhodnocování a práce s daty
Nabídka ČŠI k inspiraci pro rozvoj dovedností v hodinách	Elektronické úlohy z mezinárodních i národních zjišťování dostupné v modulu InspIS SET Inspirace úlohami z dalších mezinárodních šetření (PISA)
Diskuse	

učitele, které se zaměřuje na možnosti **rozvoje čtenářských, matematických a přírodovědných znalostí a dovedností žáků** v mezipředmětovém kontextu. Webinář se věnuje rozvoji čtenářských dovedností žáků v kontextu přírodovědných předmětů a je primárně určen **učitelům prvního stupně základních škol**. Účast učitelů druhého stupně je však také možná.

Snahou tohoto vzdělávacího programu je nabídnout učitelům **inspiraci** pro podporu motivace ke čtení, k **aktivizaci žáků** a k **rozvoji čtenářských dovedností v mezipředmětovém kontextu** s konkrétními ukázkami pracovních listů a vyučovacích postupů s možnostmi **využití gradovaných**

úloh a badatelsky orientované výuky. V případě **matematiky a přírodovědy** je učitelům představena řada úloh použitých při zjišťování úrovně znalostí a dovedností žáků v rámci šetření TIMSS, přičemž je zvýšená pozornost věnována oblastem učiva, které **činilo českým žákům relativně větší problémy**.

Jako **inspirativní příklady** pro rozvoj matematických a přírodovědných dovedností s **akcentem na práci s daty** budou představeny mezipředmětové **projekty** z prostředí **Evropských škol**, využívající prvky diskuse, kritického myšlení, skupinové práce, formativního hodnocení, individuálního přístupu a sebehodnocení žáků.

Česká školní inspekce

Inspirace pro rozvoj dovedností **TIMSS**

Úlohy z matematiky a přírodovědy

Inspirace pro učitele 2. stupně ZŠ a SŠ

Jeden webinářový modul (A) se věnuje rozvoji čtenářských dovedností žáků v odborném vzdělávání a určen je primárně pro učitele středních odborných škol. Druhý modul (B) se věnuje mezipředmětovému významu rozvoje čtenářských dovedností v přírodovědných předmětech a vhodný je primárně pro učitele základních škol a víceletých gymnázií.

V rámci modulu A nabízejícího inspiraci pro rozvoj čtenářských dovedností žáků středních odborných škol se zaměřením na práci se slabšími a méně motivovanými čtenáři je pozornost věnována práci s těmi žáky středních odborných škol, u kterých nízká úroveň čtenářských dovedností může představovat ohrožení z hlediska uplatnění a úspěchu v osobním i pracovním životě. Vzdělávací program nabízí jak inspiraci k rozvíjení motivace ke čtení

a aktivizaci žáků ve výuce, tak především doporučení a konkrétní náměty pro rozvoj čtenářských dovedností nejen ve všeobecně vzdělávacích, ale také v odborných předmětech.

V rámci modulu B poskytujícího inspiraci pro zkvalitňování výuky čtení a k podpoře čtenářských dovedností v přírodovědných předmětech je pozornost věnována jak inspiraci k rozvíjení samotné oblasti čtenářských dovedností, tak i nabídce konkrétních inspirací pro rozvoj čtenářských dovedností v hodinách přírodovědných předmětů.

Vzdělávací program je realizován prostřednictvím MS Teams v rozsahu 5 hod. (obvykle 9:00–14:00). Je možné přihlásit i více účastníků z jedné školy. V případě zájmu o účast prosím zašlete požadavek prostřednictvím systému InspIS HELPDESK (<https://helpdesk.csicr.cz>). ●

 Česká školní inspekce

Inspirace pro rozvoj gramotností PISA

Úlohy ze čtenářské, přírodovědné a matematické gramotnosti

Podrobnosti a další informace k on-line vzdělávacímu programu pro učitele 1. stupně ZŠ i programu pro učitele 2. stupně ZŠ a SŠ jsou k dispozici na www.csicr.cz ●

Modul A rámcový obsah

Čtenářské dovednosti žáků středních odborných škol	Pojetí čtenářských dovedností v šetření PISA, nové požadavky na čtenáře, test plynulého čtení Výsledky žáků v mezinárodním a národním zjišťování, gramotnostní úrovně
Možnosti podpory čtenářských dovedností žáků středních odborných škol	Motivace a aktivizace žáků, Matoušův efekt, práce s bojujícími a nemotivovanými žáky/čtenáři, náměty a zkušenosti z pedagogické praxe Rozvoj čtenářských dovedností ve všeobecných předmětech, slovní zásoba a plynulost čtení, čtenářské dílny, náměty a zkušenosti z pedagogické praxe Rozvoj čtenářských dovedností v odborných předmětech, výběr textů (didaktický potenciál textu), nesouvislé a digitální texty, čtenářské strategie, poskytování opory při práci s textem, náměty a zkušenosti z pedagogické praxe Praktické ukázky a úkoly, příklady aktivit pro prezenční i distanční formu výuky
Koncepční přístup školy k rozvoji čtenářských dovedností žáků	Nastavení spolupráce, role vedení školy, proces změny Příklad inspirativní praxe

Modul B rámcový obsah

Čtenářské dovednosti v mezipředmětovém kontextu v rámci úloh šetření PISA	Vývoj v pojetí čtenářských dovedností v šetření PISA, sledované aspekty, test plynulého čtení Ukázky uvolněných úloh; nové úlohy z elektronického prostředí, práce se soubory textů Úrovně čtenářských dovedností PISA, faktory ovlivňující obtížnost úkolů při práci se samostatným textem a souborem textů Čtenářské dovednosti v ostatních doménách PISA; Inspirace pro využití uvolněných úloh z přírodovědné gramotnosti a matematické gramotnosti
Inspirace pro rozvoj čtenářských dovedností v přírodovědných předmětech	Význam čtenářství pro rozvoj žáků Texty v přírodních vědách, kritéria dobrého textu, přizpůsobení výuky rozdílným potřebám žáků Různé přístupy k diferenciaci ve výuce, přemýšlení nad texty Ukázky práce s textem ve výuce chemie, zeměpisu a fyziky, využití on-line textů

Ilustrační foto

| Evropský festival filosofie

V sobotu 4. září 2021 vystoupil náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys na 15. ročníku Evropského festivalu filosofie ve Velkém Meziříčí. V přednáškovém bloku s názvem Občanská výchova jinak? přednesl příspěvek zaměřený na občanské

vzdělávání v kontextu výzev 21. století. V panelu dále diskutovali vedoucí Katedry občanské výchovy a filozofie Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy Ondřej Lánský a krajská koordinátorka sdružení Občankáři.cz pro Pardubický kraj a Kraj Vysočina Alena Štruncová. ●

FOTO: Jupiter Club

| Setkání se zástupkyní veřejného ochránce práv

V pondělí 13. září 2021 se ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal a náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys setkali se zástupkyní veřejného ochránce práv Monikou Šimůnkovou. Tématem jejich společné diskuse byla reflexe

období distančního vzdělávání s akcentem na žáky, kteří se jej vůbec neúčastnili nebo se distanční výuky účastnili jen problematicky, a také problematika zdravotních úkonů ve školách a školských zařízeních. ●

| Debata na zlínském filmovém festivalu

V úterý 14. září 2021 vystoupil náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys v rámci 61. ročníku mezinárodního festivalu filmů pro děti a mládež Zlín Film Festival na debatě organizované pražskou pobočkou mezinárodního think-tanku Aspen Institute a zaměřené na problematiku ředitelů základních škol jako klíčových postav českého školství. ●

| Budoucnost vzdělávání v digitální době

Ve středu 15. září 2021 vystoupil ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal na konferenci pořádané Institutem pro politiku a společnost a zaměřené na budoucnost vzdělávání v digitální době. Mezi řečníky na této konferenci byli také ministr školství, mládeže a tělovýchovy Robert Plaga nebo ředitel pro vzdělávání OECD Andreas Schleicher. ●

| Kompas vzdělávání 2021

Ve středu 22. září 2021 vystoupil ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal v univerzitním kampusu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích na konferenci s názvem Kompas vzdělávání. Hlavním cílem konference bylo nalézt filozofii vzdělávání pro školy 21. století. ●

FOTO: Jihočeská univerzita

| Jazyková certifikace na ZŠ UNESCO

V pondělí 20. září 2021 se náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys zúčastnil slavnostního předávání certifikátů absolventům jazykových zkoušek z řad žáků Základní školy UNESCO v Uherském

Hradišti. Události byli přítomni také starosta města a poslanec Stanislav Blaha, místostarosta Ivo Frolec a zástupkyně mezinárodní sítě škol Cambridge English Schools Františka Lutterová. ●

FOTO: ZŠ UNESCO

| Závěrečná konference projektu P-KAP

Ve středu **22. září 2021** se v pražském Hotelu Duo konala závěrečná konference projektu P-KAP zaměřeného na podporu krajského akčního plánování, jehož realizátorem byl Národní pedagogický institut ČR. V jejím rámci se pak konal také diskusní panel týkající se dalšího využití akčního plánování ve vzdělávání, na němž vystoupil také **náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys**. ●

FOTO: NPI ČR

| Podpora vzdělávání cizinců

Ve čtvrtek **23. září 2021** se ředitelka **Karlovarského inspektorátu ČŠI Zdenka Spalová** zúčastnila diskusního setkání na podporu pedagogů vzdělávajících děti a žáky cizince v Karlovarském kraji. Setkání pořádalo krajské pracoviště Národního pedagogického institutu ČR pro zástupce škol zařazených krajským úřadem na seznam škol pro poskytování bezplatné jazykové přípravy. ●

| Celostátní seminář Asociace ředitelů SPŠ

V úterý **5. října 2021** vystoupil **náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys** na celostátním semináři ředitelů středních průmyslových škol ve Špindlerově mlýně. Ve svém vystoupení se za-

měřil na reflexi dlouhého období distančního vzdělávání, návratu žáků do škol i na činnosti směřující k postupnému snižování negativních dopadů pandemie na vzdělávání. ●

| Jak se žije malotřídkám

V úterý **5. října 2021** vystoupil **ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal** na dalším ročníku konference určené pro malotřídní školy, kterou již několik let organizuje redakce časopisu Řízení školy. Ve svém příspěvku nastínil zjištění České školní inspekce týkající se tzv. růstového myšlení žáků a jeho vlivu na vzdělávací výsledky. ●

FOTO: Wolters Kluwer

| Seminář k bezpečnosti dětí na internetu

V pondělí **11. října 2021** uspořádal Institut pro politiku a společnost seminář zaměřený na otázky bezpečnosti dětí na internetu. Mezi panelisty byl pozván také **náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys**, diskuse se účastnila i místopředsedkyně Evropského parlamentu Dita Charanzová, vedoucí odborných služeb Linky bezpečí Kateřina Lišková a manažerka vládních záležitostí a veřejné politiky společnosti Google Julia Schvarcová. ●

FOTO: Řízení školy

| Praxe studentů Univerzity Hradec Králové

V rámci spolupráce České školní inspekce a Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové probíhá již jedenáctým rokem v některých krajských inspektorátech České školní inspekce pedagogicko-manažerská praxe studentů magisterského studia oboru Pedagogika předškolního věku. Při úvodní přednášce aktuálního školního roku, která se uskuteč-

nila na pedagogické fakultě v pátek **15. října 2021**, seznámila **ředitelka odboru inspekční činnosti Vladislava Coufalová** studenty s činností úřadu s plánem hlavních úkolů na školní rok 2021/2022 a s konkrétními postupy při inspekční činnosti. Studenty zaujaly zejména konkrétní prezentované poznatky a zkušenosti z inspekční činnosti ve školách

a otevřeně o nich diskutovali. **Irena Borkovcová** z oddělení kanceláře ústředního školního inspektora pak představila studentům kritéria hodnocení na školní rok 2021/2022 v modifikaci pro předškolní vzdělávání a seznámila je s konkrétním průběhem pedagogicko-manažerské praxe v příslušných krajských inspektorátech v letošním školním roce. ●

VYBRANÉ UDÁLOSTI

| Podpora managementu škol

Vzdělávací institut pro Moravu uspořádal ve dnech **14. a 15. října 2021** v jihomoravských Hnanicích dvoudenní konferenci se zaměřením na management školy, které se zúčastnili ředitelé základních, středních i mateřských škol. Mezi hosty vystoupila také **Irena Borkovcová** z oddělení kanceláře ústředního školního inspektora a její příspěvek byl zaměřen na problematiku tzv. růstového myšlení žáků. V druhé

části prezentace pak byly představeny speciální tiskové sestavy – reporty, které Česká školní inspekce školám jako jednu z forem metodické podpory cíleně nabízí. ●

FOTO: Vzdělávací institut pro Moravu

| Valná hromada Asociace ředitelů základních škol

Ve čtvrtek **21. října 2021** se v pražském hotelu Corinthia towers konala v pořadí již 54. valná hromada Asociace ředitelů základních škol ČR. Mezi hosty byl pozván také **náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys**, který ve svém vystoupení zrekapituloval data a zjiště-

ní České školní inspekce týkající se dlouhého období distančního vzdělávání a v následné živé diskusi s řediteli škol hovořil o souvislostech spojených s postupným vyrovnáváním vzdělávacích rozdílů u jednotlivých žáků. ●

| Setkání se zástupci tělovýchovných fakult

V pondělí **25. října 2021** se **ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal** a **náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys** sešli s proděkanem Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy Janem Chrudimským, proděkanem Fakulty sportovních studií Masarykovy univerzity v Brně Oldřichem Rackem a Romanem Cu-

berkem z Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, aby společně diskutovali o otázkách spojených s dopady pandemie na fyzickou kondici a pohybové aktivity žáků a navázali spolupráci při připravovaném měření tělesné zdatnosti žáků základních a středních škol, které bude provedeno na jaře 2022. ●

| Vzdělávání pro mimořádné události

V pondělí **25. října 2021** se **náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys** sešel s náměstkem generálního ředitele HZS ČR pro prevenci a civilní nouzovou připravenost generálem Danielem Miklósem a společně diskutovali o tématech souvisejících s ochranou člověka za běžných rizik a mimořádných událostí a s připraveností žáků na chování v různých rizikových situacích. ●

| Výroční konference Strategie 2030+

Ve čtvrtek **4. listopadu 2021** vystoupili **ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal** a **náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys** na konferenci rekapitulující první rok realizace opatření pro modernizaci školství definovaných ve Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. ●

| Školský výbor senátu

V úterý **19. října 2021** seznámil **ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal** členy školského výboru Senátu Parlamentu ČR s hlavními zjištěními, závěry a doporučeními týkajícími se období návratu žáků k prezenčnímu vzdělávání na konci 2. pololetí školního roku 2020/2021 a s přítomnými senátory důsledně diskutoval témata související s postupným snižováním vzdělávacích rozdílů způsobených dlouhodobou distanční výukou. ●

| Konference ke vzdělávání žáků se SVP

Ve čtvrtek **21. října 2021** vystoupil **ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal** na konferenci Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci zaměřené na kariérové poradenství v kontextu vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. ●

| Valná hromada Asociace ZUŠ

Ve čtvrtek **21. října 2021** se ve Zlíně konala valná hromada Asociace základních uměleckých škol ČR. **Ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal** na ní s přítomnými řediteli diskutoval problematiku distančního vzdělávání v základních uměleckých školách i širší souvislosti týkající se uměleckého vzdělávání v České republice. ●

| Zástupce ředitele v hlavní roli

V úterý **2. listopadu 2021** vystoupil **ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal** na dalším ročníku konference určené pro zástupce ředitele škol, kterou pořádala redakce časopisu Řízení školy a která se konala v zasedacím sále Zastupitelstva hlavního města Prahy. Ve svém příspěvku

se zaměřil na roli zástupce ředitele při řízení kvality ve vzdělávání. Součástí konference je také udílení cen Zlatá karabina určené právě pro zástupce ředitele škol, ceny pro vítěze pak v odpoledním bloku konference předával **náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys**. ●

| SchoolLink 2021

Jedním z hlavních řečníků na druhém ročníku konference SchoolLink s podtitulem Mezinárodní vzdělávání – cesta ke kompetencím pro život, kterou ve dnech **3. a 4. prosince 2021** pořádal v Praze Dům zahraniční spolupráce, byla **vedoucí oddělení ústředního školního inspektora Dana Pražáková**. Její příspěvek byl zaměřen na well-being,

který je nyní v oblasti školství i v důsledku pandemie nemoci covid-19 velmi diskutovaným tématem. Z prezentace bylo zřejmé, že v pojetí hodnotících kritérií České školní inspekce není toto téma pouze dočasnou módní vlnou, ale že se Česká školní inspekce při inspekční činnosti ve školách tímto tématem standardně zabývá již řadu let. ●

| Zlatý oříšek 2021

V neděli **5. prosince 2021** se **náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys** zúčastnil slavnostního vyhlášení výsledků soutěže Zlatý oříšek 2021, která podporuje nadané a talentované

děti. Vyhlášení výsledků spojené s předáváním cen se uskutečnilo v prostorách brněnského studia České televize, natočený pořad byl vysílán na Nový rok na 2. programu ČT. ●

FOTO: Zlatý oříšek

| Konference ředitelů zdravotnických škol

V pondělí **8. listopadu 2021** se **náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys** zúčastnil konference ředitelů středních zdravotnických škol a vyšších odborných škol zdravotnických v Karlových Varech. Ve svém příspěvku zhodnotil dlouhé období distančního vzdělávání včetně souvislostí s praktickými činnostmi žáků zdravotnických škol a s přítomnými řediteli následně diskutoval o nejrůznějších tématech českého zdravotnického vzdělávání. ●

| Jak na společné vzdělávání

V úterý **9. listopadu 2021** se **ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal** zúčastnil veletrhu vzdělávání v Ústí nad Labem, jehož součástí byly také odborné přednášky zaměřené na problematiku společného vzdělávání. Ve svém příspěvku představil hlavní zjištění týkající se vzdělávání žáků v období zákazu jejich osobní přítomnosti ve školách a akcentoval právě problematiku vzdělávacích nerovností, které dlouhé období distanční výuky prohloubilo. ●

| Lepší škola pro všechny

V úterý **9. listopadu 2021** vystoupil **náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys** na konferenci s názvem Lepší škola pro všechny. Tu pořádala obecně prospěšná společnost EDUin a určena byla zřizovatelům škol a školských zařízení. Ve svém příspěvku se věnoval dlouhému období distančního vzdělávání a podpoře škol ze strany jejich zřizovatelů, včetně výzev spojených s následujícím obdobím postupného snižování negativních dopadů pandemie. ●

| Vzdělávání dospělých 2021

V úterý 14. prosince 2021 se ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal zúčastnil slavnostního zahájení mezinárodní konference zaměřené na vzdělávání dospělých v rozmanitých edukačních prostředích, kterou pořádala Katedra andragogiky a managementu vzdě-

lávání Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Ve středu 15. prosince 2021 pak náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys na této konferenci komentoval problematiku well-beingu jako zásadní výzvy pro pedagogy 21. století. ●

FOTO: Pedagogická fakulta UK

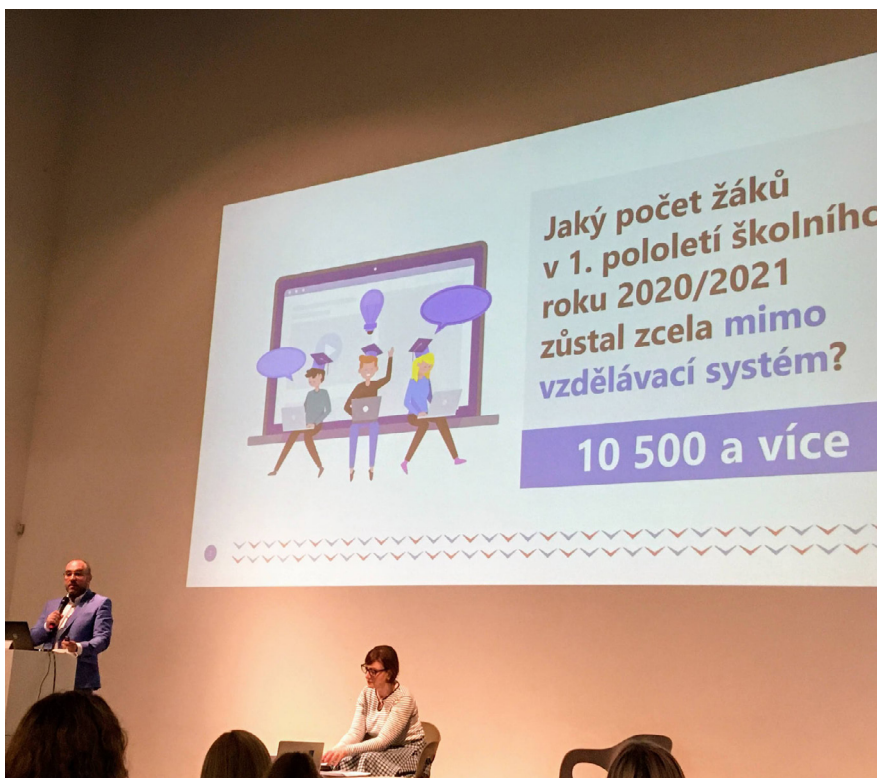

| S asistenty k lepší škole

V úterý 19. října 2021 vystoupil náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys na dalším ročníku konference s názvem S asistenty k lepší škole, kterou v pražském centru Dox již několik let pořádá obecně prospěšná společnost Člověk v tísni. Ve své před-

nášce se zaměřil na žáky, kteří se dlouhodobě distanční výuky účastnili problematicky nebo vůbec, na distanční vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a také na výzvy spojené se snižováním negativních dopadů pandemie do vzdělávání. ●

FOTO: Člověk v tísni

| Setkání matematiků v Ostrově

V úterý 7. prosince 2021 vystoupila školní inspektorka Karlovarského inspektorátu ČŠI Marta Pincová na setkání matematiků 2. stupně škol působících v oblasti ORP Ostrov. Tematicky byl vstup zaměřen zejména na formativní hodnocení a well-being žáků a učitelů a také na různé formy podpory, které Česká školní inspekce pro školy nabízí. ●

| Mezinárodní pedagogická konference

Ve čtvrtek 9. prosince 2021 uspořádala Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda ve slovenské Trnave další ročník mezinárodní pedagogické konference EDUCOM zaměřené na aktuální trendy v oblasti vzdělávání. Náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys na konferenci vystoupil jako jeden z hlavních řečníků a komentoval vybraná aktuální témata v českém vzdělávání, konkrétně se zaměřením na revize vzdělávacího obsahu, regionální specifika a disparity ve vzdělávání a na vzdělávací nerovnosti. ●

| Sněm České středoškolské unie

V neděli 12. prosince 2021 vystoupil náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys na sněmu České středoškolské unie, kde v rámci panelové debaty s dalšími pozvanými hosty diskutoval o problematice hodnocení na středních školách a jeho proměnách. ●

SLEDUJTE VÝSTUPY ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE NA FACEBOOKU I NA TWITTERU

ANALÝZY | DATA | PUBLIKACE

ČSĪ Česká školní inspekce

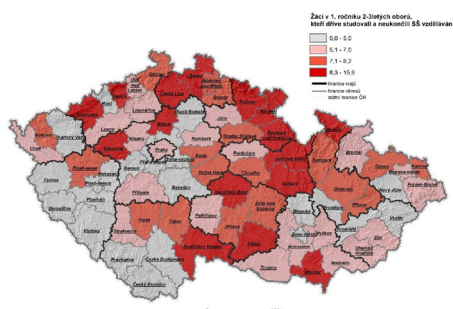

Česká školní inspekce - analýzy, data, publikace

13. leden v 8:12

Efektivita středního vzdělávání je ovlivněna i mírou prostupnosti mezi jednotlivými vzdělávacími obory.

Ta by měla dávat možnost upravovat vzdělávací dráhu žáka již v jeho průběhu, pokud je to žádoucí. Ukončení vzdělávání před dosažením stupně vzdělání a návrat zpět do 1. ročníku je neefektivní jak z pohledu žáka, tak nákladů celého vzdělávacího systému. Mapa ukazuje, že v nematuritních oborech jsou regiony až s 16% podílem těchto žáků (v maturitních oborech je to až 10%).

Česká školní inspekce - analýzy, data, publikace

11. leden v 8:04

Úpravy vzdělávacího obsahu

Doporučení MŠMT vydaná před začátkem školního roku akcentovala důležitost úprav vzdělávacího obsahu – především vzhledem ke skutečným výsledkům vzdělávání u jednotlivých žáků. Dosavadní zjištění ukazují, že vzdělávací obsah v letošním školním roce upravila jen necelá polovina ředitelů ZŠ a SŠ. Více v tematické zprávě <https://www.csicr.cz/.../Prubezna-zprava-o-vyrovnani...>

Česká školní inspekce - Analýzy, data, publikace

@CSInspekce

Česká školní inspekce je správním úřadem ČR provádějícím hodnocení a kontrolu kvality a efektivity vzdělávání.

Česká školní inspekce - Analýzy, data, publikace @CSInsp... · 4. 1. ...

ČSĪ se nyní zaměřila na mapování diagnostických metod v oblasti poruch učení, chování či pozornosti, na diagnostiku poruch autistického spektra a také na doporučovaná podpůrná opatření. Více v tematické zprávě [csicr.cz/Dokumenty/T...](https://www.csicr.cz/Dokumenty/T...)

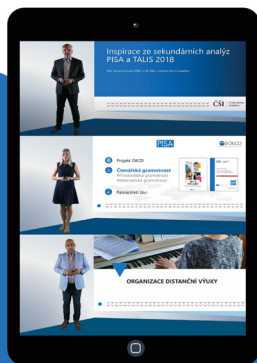
Česká školní inspekce - Analýzy, data, publikace @... · 30. 12. 2021 ...

Doučování by samozřejmě měla poskytovat také gymnázia, i tam budou žáci, kteří mají nebo by mohli mít problémy s doplněním chybějících znalostí a dovedností. Více v tematické zprávě [csicr.cz/Dokumenty/T...](https://www.csicr.cz/Dokumenty/T...)

DOUČOVÁNÍ NEORGANIZUJE

NOVÝ YOUTUBE KANÁL ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Vybraná zjištění z národních i mezinárodních šetření

videoprezentace

Česká školní inspekce

Datum vydání: 27. 1. 2022 | Místo vydání: Praha

Vydavatel: Česká školní inspekce, Fráni Šrámka 37, Praha 5 | IČ: 00638994 | www.csicr.cz